

31 155

การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้ที่มี
เอกลักษณ์แบบบาททางเพศแตกต่างกัน

กรรณิกา เฉลิมกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-557-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019225 147040415

A COMPARISON OF MARITAL SATISFACTION AMONG SUBJECTS
WITH DIFFERENT SEX ROLE IDENTITY

MISS KANNIKA CHALERMKUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Psychology
Graduate School
Chulalongkorn University
1992
ISBN 974-581-557-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรส ของผู้ที่มีเอกลักษณ์ บทบาททางเพศแตกต่างกัน
โดย	นางสาวกรรณิกา เฉลิมกุล
ภาควิชา	จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน คັນสนยุทธ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์จรวงศ์ บุรพวงค์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

ผ รกน

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร.นพรัตน์ ศิริวรรณบุศย์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ศิริวรรณบุศย์)

โยธิน คันสนยุทธ

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน คันสนยุทธ)

จรวงศ์ บุรพวงค์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์จรวงศ์ บุรพวงค์)

สม โภชน์ เอี่ยมสุภานิต

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สม โภชน์ เอี่ยมสุภานิต)

ประไพพรรณ ภูมิวิฬาร

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประไพพรรณ ภูมิวิฬาร)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กรณีศึกษา เฉลิมกุล : การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศแตกต่างกัน (A COMPARISON OF MARITAL SATISFACTION AMONG SUBJECTS WITH DIFFERENT SEX ROLE IDENTITY) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.โยธิน คันสนนุทธ, อ.จรรยาพรพวงศ์, 164 หน้า. ISBN 974-581-557-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและเอกลักษณ์บทบาททางเพศแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสแตกต่างกัน ดังนี้

1. ในเพศชาย ผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะแอนโดรจีนีและลักษณะความเป็นชาย มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส สูงกว่าผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะความเป็นหญิง และลักษณะที่ไม่ชัดเจนอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) ผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะความเป็นหญิง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงกว่าผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะที่ไม่ชัดเจนอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) ส่วนผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะแอนโดรจีนีและลักษณะความเป็นชาย มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสไม่แตกต่างกัน

2. ในเพศหญิง ผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะแอนโดรจีนีและลักษณะความเป็นหญิง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส สูงกว่าผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะความเป็นชาย และลักษณะที่ไม่ชัดเจนอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) โดยผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะแอนโดรจีนีและลักษณะความเป็นหญิง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสไม่แตกต่างกัน และผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะความเป็นชาย และลักษณะที่ไม่ชัดเจนมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสไม่แตกต่างกัน

3. ในเพศชาย ผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะที่ไม่ชัดเจนมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำที่สุด ส่วนในเพศหญิง ผู้ที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะความเป็นชาย และลักษณะที่ไม่ชัดเจน มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำที่สุด

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาสังคม
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ *บรรณิกานันท์*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *โยธิน คันสนนุทธ*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *จรรยาพรพวงศ์*

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว.

C043424 : MAJOR SOCIAL PSYCHOLOGY

KEY WORD : MARITAL SATISFACTION/SEX ROLE IDENTITY

KANNIKA CHALERMKUL : A COMPARISON OF MARITAL SATISFACTION AMONG
SUBJECTS WITH DIFFERENT SEX ROLE IDENTITY. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.
YOTHIN SANSANAYUDH, Ph.D., JARUNGKUL BURAPAVONG, 164 PP.
ISBN 974-581-557-8

The purpose of this research was to compare the degree of marital satisfaction among subjects with different sex role identity.

The results indicate that subjects with different sex and sex role identity show differ in their degree of marital satisfaction. The findings are as follows:

1. Male subjects with androgenous and masculine sex role identity have significantly more marital satisfaction than subjects with feminine and undifferentiated sex role identity ($P < .05$). Male subjects with feminine sex role identity have significantly more marital satisfaction than subjects with undifferentiated sex role identity ($P < .05$). Male subjects with androgenous and masculine sex role identity do not differ in terms of marital satisfaction.

2. Female subjects with androgenous and feminine sex role identity have significantly more marital satisfaction than subjects with masculine and undifferentiated sex role identity ($p < .05$). Female subjects with androgenous and feminine sex role identity do not differ in terms of marital satisfaction, and female subjects with masculine and undifferentiated sex role identity do not differ in terms of marital satisfaction.

3. Male subjects with undifferentiated sex role identity and female subject with masculine and undifferentiated sex role identity are lowest in degree of marital satisfaction.

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาสังคม
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต กรรณิก วัฒนกุล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม กรรณิก วัฒนกุล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์จรัสกุล บุรพวงค์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน คันสนนุทธ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาชี้แนะแนวทางการ แสวงหาความรู้ ให้ข้อคิด คำแนะนำ ตลอดจนได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. ชัยพร วิชชาวุธ ดร. ชูศักดิ์ ขำภลลิขิต และ รองศาสตราจารย์ เตือน สินธุพันธ์ประทุม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และชี้แนะแนวทาง แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ คุณสุรีย์ มากบุญประสิทธิ์ คุณรวรวิริน สุขเกษม คุณอดิวัฒน์ พรหมาสา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ให้ข้อคิดเห็นและประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ ตลอดจน ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณอุบลรัตน์ ณ บางช้าง คุณไชแสง สีมันตธรรมกุล คุณรุ่งลักษณ์ เมฆะอำนวยชัย คุณโสฬส อมรจิตรานนท์ คุณบุญศรี ชัยชิตามร คุณเชษไมพร ชรรมวลี คุณลักขณา มุลศรี คุณทิวา มิ่งน้อย และคุณชาญยุทธ พรหมประพัฒน์ ที่ให้ความร่วมมือใน การเก็บข้อมูล รวมทั้งคุณเชษฐา เทียมเพชร ที่ช่วยเหลือในการพิมพ์วิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ที่ได้อำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล และการพิมพ์วิทยานิพนธ์

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ ศึกษา รวมทั้งให้โอกาสแก่ผู้วิจัยได้ก้าวมายืน ณ จุดนี้ อันทำให้ได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึง วิธีการแสวงหาความรู้ที่แท้จริง และขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามไว้ในที่นี้ ที่ให้ การสนับสนุน และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

กรรณิกา เฉลิมกุล

24 เมษายน 2535

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส	4
แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศ	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
วัตถุประสงค์	47
ขอบเขตของการวิจัย	47
คำจำกัดความ	48
สมมติฐานในการวิจัย	48
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	49
2. วิธีดำเนินการวิจัย	50
กลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	79
3. ผลการวิจัย	81
4. อภิปรายผลการวิจัย	90
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	97
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	107
ภาคผนวก ก.	108
ภาคผนวก ข.	121

	หน้า
ภาคผนวก ค.	123
ภาคผนวก ง.	130
ภาคผนวก จ.	141
ประวัติผู้วิจัย	155

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามเพศ และสถานที่ทำงาน 50
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเปรียบเทียบลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายและหญิงไทยในปัจจุบัน จำแนกตามประเภทของแบบสอบถาม เพศ และระดับการศึกษา 55
3	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ของลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายและหญิง รับรู้ตรงกันว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชาย 57
4	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ของลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายและหญิง รับรู้ตรงกันว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิง 59
5	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ของลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายและหญิง รับรู้ตรงกันว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายและหญิงไม่แตกต่างกัน 61
6	มัชฌิมเลขคณิต และค่าที ของมาตรวัดความเป็นชาย มาตรวัดความเป็นหญิง และมาตรวัดความเป็นกลาง จำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง 66
7	มัชฌิมเลขคณิต และค่าที จากการประเมินความพึงปรารถนาของสังคม ที่มีต่อมาตรวัดความเป็นชาย และมาตรวัดความเป็นหญิง จำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง 67
8	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของมาตรวัดบทบาททางเพศ จำแนกตามเพศและสถานที่ทำงาน 69
9	ค่าความเที่ยงของมาตรวัดความเป็นชาย และมาตรวัดความเป็นหญิง 70
10	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับมาตรที่ไม่ได้รวมข้อนั้น ๆ ไว้ ของมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำนวน 48 ข้อ 72
11	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ทั้ง 2 มาตรเป็นรายข้อ 76

12	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่ามัธยฐาน ของคะแนน บทบาททางเพศที่แสดงลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิง	82
13	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามเพศ และ บทบาททางเพศ ตามเกณฑ์การแบ่งกลุ่มตัวอย่างจากค่ามัธยฐาน	83
14	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด และช่วงความเชื่อมั่น 95 % ของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำแนกตามเพศและบทบาททางเพศ	84
15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ของคะแนนความพึงพอใจ ในชีวิตสมรส จำแนกตามเพศ และบทบาททางเพศ	85
16	ผลการวิเคราะห์ซิมเปิลเมนเอฟเฟค ของคะแนนความพึงพอใจใน ชีวิตสมรส จำแนกตามเพศ และบทบาททางเพศ	87
17	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิต ของคะแนนความ พึงพอใจในชีวิตสมรสเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเซฟเฟ ของกลุ่มตัวอย่าง เพศชาย จำแนกตามบทบาททางเพศ	88
18	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิต ของคะแนนความ พึงพอใจในชีวิตสมรสเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเซฟเฟ ของกลุ่มตัวอย่าง เพศหญิง จำแนกตามบทบาททางเพศ	89
19	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ของลักษณะที่ กลุ่มตัวอย่างเพศชาย รับรู้ว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชาย มากกว่าหญิง	108
20	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ของลักษณะที่ กลุ่มตัวอย่างเพศชาย รับรู้ว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิง มากกว่าชาย	110
21	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ของลักษณะที่ กลุ่มตัวอย่างเพศชาย รับรู้ว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชาย และหญิงไม่แตกต่างกัน	112

22	มีดัชนีเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ ของลักษณะที่ กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ระบุว่า เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชาย มากกว่าหญิง	115
23	มีดัชนีเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ ของลักษณะที่ กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ระบุว่า เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิง มากกว่าชาย	116
24	มีดัชนีเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ ของลักษณะที่ กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ระบุว่า เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชาย และหญิงไม่แตกต่างกัน	118
25	ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาการแต่งงาน การมีบุตร และรายได้ของครอบครัว	121

สารบัญภาพ

หน้า

แผนภูมิภาพที่

1	แสดงการเปรียบเทียบขั้นตอนของพัฒนาการด้านบทบาททางเพศ ตามแนวทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และ ทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา	28
2	แสดงรูปแบบของมาตรวัดบทบาททางเพศแบบดั้งเดิม	38
3	แสดงรูปแบบของมาตรวัดบทบาททางเพศแบบใหม่	38
4	แสดงการแปลผลคะแนนบทบาททางเพศโดยเทคนิคการแบ่งกลุ่ม จากค่ามัธยฐาน	41
5	แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตสมรส ของ กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบทบาททางเพศ	85
6	แสดงปฏิสัมพันธ์ร่วมของเพศ และบทบาททางเพศ ของคะแนน ความพึงพอใจในชีวิตสมรส	86